
VERSLAG NJCM-SEMINAR *EUROPEANIZING HUMAN RIGHTS* ADVOCACY

Aansluitend aan de ALV werd tijdens het seminar *Europeanizing human rights advocacy* aan de hand van diverse internationale en nationale inleiders gesproken over de impact van 'Brussel' op mensenrechten en de manier waarop nationale NGO's zoals het NJCM daarop invloed kunnen uitoefenen.

De bescherming en bevordering van mensenrechten kan sinds lange tijd niet enkel worden afgedwongen via Nederlandse wetgeving en beleidsmakers. Tegenwoordig vindt veel Nederlandse wetgeving die raakt aan de mensenrechten zijn oorsprong in de Europese Unie. Het Europees Aanhoudingsbevel bijvoorbeeld of het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures. Met dit seminar beoogt het NJCM de verschillende mogelijkheden voor mensenrechten lobby op EU-niveau verkennen.

Voorzitter *Rick Lawson* (decaan van de Rechtenfaculteit van de Universiteit Leiden) opende het seminar door in herinnering te roepen dat ook in 1991 een NJCM-bijeenkomst aan mensenrechten in de EU werd gewijd. Toen al was de werkvoorraad van het EHRM aan de orde, verder werd onder meer de toetreding van Hongarije en Tsjechoslowakije tot de EG besproken. De ICJ had toen nog alleen een focus buiten Europa, met name op Azië en Afrika. Ten aanzien van de EG bestond vrees voor een negatieve impact op mensenrechten. Nu, ruim 20 jaar later, is juist binnen de EU het belang van mensenrechten toegenomen, en komt de in de jaren '70 politiek afgewezen toetreding tot het EVRM steeds dichterbij.

De eerste spreker *Arco Timmermans* (bijzonder hoogleraar Public Affairs aan de Campus Den Haag van de Universiteit Leiden) gaf inzicht in het proces van lobbyen. Centraal staat volgens hem de schaarste van aandacht: het gaat erom op het juiste moment in het juiste forum de aandacht te trekken. Daarbij is van belang dat om een punt op de agenda te krijgen veel druk nodig is, en dat als het eenmaal op de agenda staat ook 'het ijzer moet worden gesmeed', omdat er snel weer een ander onderwerp meer prioriteit kan krijgen. Het momentum kiezen en pakken is dus heel belangrijk. Om daar te komen zijn zowel directe contacten met de beleidsmakers als indirecte contacten – via media en andere organisaties – nodig. Er zijn twee manieren om een punt op de agenda te krijgen: van onderaf, via regionaal niveau initiatieven vanuit een kleine schaal uitbouwen en van bovenaf, via de politieke kanalen. Bij dat laatste is bij voorbeeld van belang dat in de commissies van het EP die aan mensenrechten gerelateerd zijn veel Nederlandse parlementariërs deelnemen. Het vormen van coalities en professionaliseren van *advocacy*, alsmede oog hebben voor de '*dramatizability*' van onderwerpen, zijn allemaal manieren om meer aandacht voor een onderwerp te genereren.

Wouter van Ballegooij (*Advisor on civil liberties, justice and home affairs*, Europees Parlement) bevestigde het belang van het benaderen van de juiste commissies binnen het EP. Op basis van de artikelen 6 en 7 van het Verdrag van Lissabon kan het EP de rol van 'Rule of Law watchdog' op zich nemen. Als voorbeelden van acties van het EP op dit gebied noemde Van Ballegooij de aandacht voor de geheime CIA-detentiecentra, de af luisterpraktijken door geheime diensten (surveillance) en de richtlijn die toegang tot rechtsbijstand regelt (2013/48). In het proces zijn de 'dialogues', de bijeenkomsten van afgevaardigden van het parlement, de Commissie en de lidstaten van groot belang. In deze bijeenkomsten worden de voorstellen vanuit ieders standpunt besproken aan de hand van een 'four column table', waarin naast die standpunten ook een kolom met mogelijke compromissen is opgenomen. In het wetgevingsproces worden vaak meerdere

van deze bijeenkomsten gehouden, maar deze zijn niet publiek toegankelijk. Volgens Wouter zijn NGO's wel actief bij deze processen betrokken, onder meer door het informeren van degenen die aan tafel zitten. Een goed voorbeeld van EU-lobby door is volgens hem die van de Commissie Meijers.

Na een korte onderbreking voor de uitreiking van de Thoolen NJCM-Scriptieprijs 2013 (zie *NTM/NJCM-Bull.* 2014 p. 241) was het woord aan Balázs Dénes (*Project Director European Civil Liberties Project, The Open Society Foundations* (OSF)). Hij ging in op de verschillen tussen mensenrechten-NGO's in Oost- en West-Europa. Bij de westerse NGO's signaleerde hij een grotere mate van afhankelijkheid van overheidssubsidies, hetgeen tot voorzichtigheid wat betreft kritiek kan leiden. OSF is een initiatief gestart voor een pan-Europees project voor burgerlijke vrijheden (*civil liberties*); het *Civil Liberties Platform*. Doel daarvan is om informatie uit te wisselen over burgerrechten-initiatieven over heel Europa in alle talen van de aangesloten partners om *public advocacy* op Europees niveau mogelijk te maken en burgers te mobiliseren om de onderwerpen die hen raken aan te kaarten en tot sociale veranderingen aan te zetten. Daarbij dient de American Civil Liberties Union als voorbeeld. Tot nu toe hebben organisaties uit twaalf landen, waaronder het NJCM, zich aangesloten bij het platform, te weten: Bulgarije, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Litouwen, Nederland, Polen, Roemenië, Spanje, Tsjechië, en het Verenigd Koninkrijk, maar dat worden er nog meer. Er is een website opgericht voor het platform (www.liberties.eu) die op 14 mei wordt gelanceerd) waar de informatie uit de deelnemende landen snel wordt vertaald zodat het voor iedereen laagdrempelig toegankelijk is. Door gebruik van moderne media zullen mensen worden gemobiliseerd voor petitieën en andere manieren van 'e-democracy'.

Ten slotte was het woord aan Róisín Pillay (*Director of the Europe Regional Programme, International Commission of Jurists*), die namens de ICJ (de 'moederorganisatie' van het NJCM) fulltime in Brussel aanwezig is. Zij wees op het belang van zowel invloed bij de Raad van Europa als bij EU-instellingen. Om dit te bereiken vinden bij voorbeeld 'trial observations' plaats en worden juridische professionals getraind. Als voorbeeld van geslaagde acties om invloed uit te oefenen binnen de Raad van Europa, noemde ze de interventies in zaken voor het EHRM, bij voorbeeld in de zaak *M.S.S. tegen België en Griekenland* (30696/09). Ook wees ze op de rechten van migranten en de omstandigheden in detentiecentra in Malta. Vervolgens is ook van belang om toezicht te houden op de uitvoering van de uitspraken, dus het volgen van het werk van het Comité van Ministers. De procedures bij de EU zijn niet altijd doorzichtig en transparant, het is belangrijk voor de lobbyisten om daar hun weg in te vinden. Een manier om invloed uit te oefenen voor de ICJ is het maken van gedegen juridische analyses, die als basis kunnen dienen voor informele 'briefing notes' voor parlementariërs. Ook zij onderstreepte het belang van coördinatie van *advocacy* en daarnaast het gewicht van persoonlijke contacten.

In de plenaire discussie werd onder meer de vraag gesteld wat nu de belangrijkste weg is om te bewandelen wanneer je invloed wilt uitoefenen op beleid- en wetgeving die hun oorsprong vinden in de EU: Den Haag of Brussel? De deskundige inleiders waren in hun antwoord eensgezind: beide wegen zijn belangrijk. Den Haag, omdat de Tweede Kamer goed geïnformeerd moet zijn en op de hoogte van eventuele zorgen van burgers wanneer zij daarover beslist. De nationale weg is tevens belangrijk omdat het Brusselse proces minder transparant is en minder toegespitst is op inbreng van *stakeholders* zoals NGO's, in tegenstelling tot de Verenigde Naties bij voorbeeld waar dit in verdragen verankerd is. En Brussel, omdat je er dan snel bij kunt zijn wanneer nog invloed kan worden uitgeoefend op de inhoud of zaken die om aandacht vragen op de agenda kunt zetten.

Van Ballegooij geeft het NJCM en andere aanwezigen bij wijze van uitsmijter nog een aantal nuttige tips voor lobby richting de EU:

- zoek wegen om het gebrek aan transparantie in het Europese besluitvormingsproces heen. Sommige actoren zijn bereid met je te praten, je moet ze alleen vinden en investeren in de relaties. Maak daarnaast concepten van nieuwe wet- en regelgeving toegankelijk om er aandacht voor te genereren in eigen land;
- zet in op samenwerking met NGO's die reeds vertegenwoordigd zijn in Brussel. Het is een snel proces dat moeilijk te volgen is vanaf een afstand;
- parlementariërs hebben deskundige analyses nodig, houd de documenten kort want veel tijd hebben ze niet om alles wat ze wordt aangereikt te lezen;
- follow-up van je acties is belangrijk om de aandacht voor een bepaalde kwestie vast te houden. Lukt het niet, dan moet je dus een nieuwe 'window of opportunity' signaleren en opnieuw beginnen.

LANCERING 'EUROPEAN LIBERTIES PLATFORM' – LIBERTIES.EU

Op 14 mei 2014 is een nieuw Europees initiatief gelanceerd: het European Liberties Platform (ELP). Dit is een informeel netwerk van Europese waakhonden en niet-gouvernementele organisaties (NGO's) op het gebied van mensenrechten en burgerlijke vrijheden. Het platform dient ter ondersteuning van de pleitbezorging van zijn partnerorganisaties en behartigt het belang van mensenrechten op nationaal en EU-niveau. De e-participatiewebsite liberties.eu is de hoeksteen van het ELP en biedt als meertalige communicatiedienst de mogelijkheid om informatie over mensenrechtenkwesaties in Europa te delen en daarmee het bewustzijn hierover te vergroten.

Bij het ELP zijn momenteel burger- en mensenrechtenorganisaties, waaronder het NJCM, uit België, Bulgarije, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Litouwen, Nederland, Polen, Roemenië, Spanje en Tsjechië aangesloten. Het aantal partnerorganisaties zal gaandeweg toenemen met als doel dat organisaties uit alle (momenteel 28) EU-landen bij het platform betrokken worden.

Alle publicaties op liberties.eu behoren toe aan de partners van het ELP die ten aanzien van de mensenrechtenkwesaties in hun respectievelijke landen beschikken over ruime kennis en ervaring. Overeenkomstig de doelstellingen probeert het ELP de positie van burgerrechtenorganisaties en hun leden te versterken via innovatieve e-participatie-instrumenten. Het platform heeft vier duidelijke kenmerken. [Liberties.eu](http://liberties.eu) vergemakkelijkt informatievergaring en -verspreiding door gebruiksvriendelijkheid en toegankelijkheid. Door effectief gebruik van sociale media (Facebook, Twitter, Youtube enz.) wordt interactie tussen organisaties en burgers mogelijk gemaakt. Het platform brengt een verscheidenheid aan stemmen uit Europa en publieke steun voor nationale campagnes bijeen. En tenslotte wordt liberties.eu dankzij de vertalers en redacteurs continu geüpdatet in alle talen van het netwerk.

ELP is opgericht met de hulp van het European Civil Liberties Project, onderdeel van de Open Society Foundations.